

Príhovor veľvyslankyne SR v Poľsku, Andrey Elschekovej Matisovej, na 21. ročníku Hospodárskeho fóra SR/PR, Spišská Nová Ves, 20.-21. november 2023.

PLATÍ HOVORENÉ SLOVO.

Vážený pán primátor,
Szanowny Panie Ambasadorze,
Vážení hostia, dámy a páni

dovoľte, aby som Vás srdečne pozdravila v mene **svojom, ako aj mene Veľvyslanectva Slovenskej republiky vo Varšave**, ktoré je **dlhoročným partnerom slovensko-poľského hospodárskeho fóra**.

Ďakujem organizátorom – **cezhraničnému združeniu Euroregión Tatry** za Vaše neustávajúce odhodlanie. Práve Vašou zásluhou táto platforma už viac ako dve dekády otvára priestor pre odbornú diskusiu a rozvoj kontaktov, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou našej práce.

Vlani sme v Poprade **gratulovali fóru k jeho 20. narodeninám**. Tento rok si okrúhle – **30. jubileum pripomínajú bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Poľskom**. Symboliku momentu dokresľuje aj fakt, že **obe naše krajiny majú krátko po voľbách** a nové vlády si vytyčujú svoje priority.

Vnímam to tiež ako príležitosť pre „cezhraničnú inventúru“ - nielen bilanciu úspechov a nevyužitých šancí ale najmä spoločné pozeranie sa vpred.

Kľúčom je vždy **dobrá diagnostika situácie**. A pri nej musíme vedieť **pomenovať veci pravými menami**. Aj vtedy, keď sa to ťažšie počúva.

Chcem k takejto konštruktívno- kritickej diskusii prispieť aj ja sama a to aj na základe vlastných skúseností z ročného pôsobenia v mojej súčasnej funkcii.

Začnem pozitívami:

Poľsko patrí medzi našich troch najdôležitejších hospodárskych partnerov. Ekonomická dimenzia je kľúčovým prvkom našich vzťahov. A nemyslím tým len **obchod (PL - 4. najvýznamnejší trh z hľadiska nášho exportu) či investície (2. najvýznamnejší trh pre SK investorov, podobne strieborná medaila z hľadiska počtu turistov, ktorí prichádzajú dovolenkať do SR)**, vzťahy napredujú, čoho dôkazom je aj nedávny vstup veľkých poľských biznisových hráčov (Orlen, Budimex, Biedronka) na slovenský trh.

Toto sú určite dobré výsledky a vďaka patrí všetkým ktorí k tomu prispeli. Zároveň si myslím, že je tu potenciál a príležitosti, ktoré dlhodobo nedokážeme využívať a zúročovať. Riziká

a straty, ktoré môže priniesť naša pasivita, často akoby sme nevnímali. Inými slovami, myslím si, že táto relácia ma „naviac“ a v niektorých oblastiach treba „preradiť na vyššiu rýchlosť“.

Dovoľte niekoľko poznámok kde si myslím, že treba pridať:

1) Asi neprekvapím, keď začnem DOPRAVOU - tá sa stala neuralgickým bodom slovensko-poľskej relácie. Nerobíme si domáce úlohy v oblasti infraštruktúry a dopravy:

- ako je dobre známe – „*kam vedie cesta, tam je život*“. Stav cestných prepojení s Poľskom, dosiaľ absentujúce „štvorprúdovky“; železnice, na ktorých nám doslova „ušiel vlak“ obzvlášť v osobnej doprave ; chýbajúce letecké spojenie našich hlavných miest nenecháva nikoho na pochybách – že tento stav nás ako krajiny a cezhraničnú spoluprácu osobitne dlhodobo **zásadným spôsobom znevýhodňuje.**
- Hoci sme si **zemepisne najbližšie, ako sa len dá**, v realite máme naďalej **stále od seba ďaleko.** Je to zrejmé aj z programového vyhlásenia novej slovenskej vlády, kde **medzi krátkodobými prioritami figuruje aj dostavba D3 na Kysuciach a R4/Via Carpatia na severovýchode Slovenska.** Chcem veriť že budú hotové do konca tejto dekády (ináč okrem ďalšieho zaostávania nám hrozí vrátenie eurofondov v prípade D3 a v oboch prípadoch medzinárodná blamáž keďže susedia už sú resp. budú hotoví pred nami.. Samozrejme priestor je ďaleko širší - nielen v budovaní zmienených medzinárodných koridorov ale aj v cestách nižšej triedy a komplexného pohľadu na prepojenie s naším druhým najväčším susedom. Tu mám na mysli najmä železničné prepojenie. Realita je taká, že cez SK/PL hranicu okrem pár sezónnych vlakov, ktoré sa podarilo revitalizovať v ostatných turistických sezónach nie je žiaden priamy vlak.
- Ja osobne dopravné prepojenia na osi Sever JUH s naším severným susedom považujem za alfa a omegu, za základ, bez ktorého hospodársku reláciu systémovo nedokážeme posunúť ďalej. Koho by zaujímali moje názory venujem sa tejto téme aj v Denníku Pravda (septembri, októbri – cestná a železničná doprava a tento štvrtok vyjde môj komentár na tému leteckého prepojenia.
- Nepochybujem, že závažnosť tejto otázky si uvedomujú aj organizátori, ktorí ju zaradili do agendy aktuálneho fóra.

2) Po našich úvodných vystúpeniach sa v prvom paneli budeme venovať turizmu. Je potešiteľné, že po kritických pandemických sezónach turizmus opäť získal na svojej dynamike, dominantne sa však na ňom podieľa len **niekoľko tradičných letných či zimných dovolenkových destinácií.** Hoci na jednej strane hovoríme, máme k sebe historicky, kultúrne, jazykovo blízko, na druhej strane **zistujeme, že ako ľudia/spoločnosti sa veľmi**

nepoznáme. Prihovám sa preto aby sme **v cestovnom ruchu robili viac v prospech medziludskej dimenzie**, za diskusiu o **stimulovaní dopytu aj po menej tradičných formách cestovného ruchu**, ktoré môžu byť cestou k prekonávaniu stále existujúcich vzájomných stereotypov a budovaniu porozumenia. Priestor tu bezpochyby je – napríklad aj prostredníctvom **samostatného rezortu pre cestovný ruch**, ku ktorého zriadeniu sa zaviazala nová slovenská vláda.

3) **Chýba nám jednotný a formalizovaný hospodársky dialóg k SK/PL relácii** : do diskusie o jeho smerovaní sa hlási veľa záujemcov – štátnych, privátnych, komunálnych... „*ľudia myšlienok*“, ako aj „*ľudia z praxe*“. Ja z Varšavy evidujem viacero strešných podujatí , ktoré sa k téme hospodárskych vzťahov konajú počas roka. Každé podujatie iste má nejakú pridanú hodnotu ale vo všeobecnosti mám pocit že fungujú často vo svojich bublinách. Ťah na bránu budeme mať iba vtedy, keď budeme bubliny prepájať resp. spájať. Základom by mohlo byť práve toto fórum. Bola by som rada, keby sme sa spoločne pokúsili v 22. ročníku dostať sem za „jeden stôl“ všetkých týchto stakeholderov, štátna úroveň, samosprávy, komunál, komory, privátny biznis a pracovať v sekciách. Aby diskusia nebola len o výmene pohľadov a skúseností, ale prinášala závery, ktoré povedú k budúcim riešeniam. Táto cesta určite nie je ani krátka, ani ľahká. Avšak je potrebná nato, aby sa nám cieľ nestratil za horizontom. Mal by to byť strategický záujem nás všetkých, ktorí tu sme a snažíme sa prispieť k rozvoju SK/PL vzťahov. Nemám rada slovo synergia ale myslím, že vystihuje podstatu toho, čo tu chcem povedať.

4) Posledná poznámka sa týka témy, ktorá spája záujem Euroregiónu, hospodárskych komôr a aj štátnej úrovne (minimálne tomu tak bolo do volieb) a to je Projekt makroregionálnej Karpatskej stratégie EÚ, ktorá by po vzore iných makro regionálnych stratégií EU (u nás napr. Dunajskej stratégie) prepájala krajiny, ktoré spájajú Karpaty. Tu ide najmä o to, aby ak záujem spolupráce SK a PL v tejto oblasti bude pokračovať aby sme spoločne vedeli presvedčiť o zmysluplnosti novej stratégie ostatné krajiny „Karpát“ ako aj EK.

Neberte tieto moje postrehy ako jediné správne alebo nedajbože kritiku smerovanú k vám. **Kladiem si otázky a pokúšam sa pátrať po odpovediach.** A čo je najdôležitejšie – pozývam všetkých pridať sa k tomuto hľadaniu a **spájaniu energie smerom k tomu, AKO vieme všetci SK/PL reláciu posunúť ďalej.**

Ďakujem pekne, teším sa na naše rozhovory a všetky podnetné myšlienky!

Andrea Elscheková Matisová, veľvyslankyňa SR v Poľsku